

ŽEBŘÍČKY

fakult na českých vysokých školách

SPECIÁLNÍ PŘÍLOHA LIDOVÝCH NOVIN

Unikátní projekt Lidových novin

POPRAVĚ ČR: Exkluzivní srovnání fakult na českých vysokých školách pro LN připravila agentura SC&C

Petr Zavadil
zástupce
šéfredaktora LN

Blíží se okamžik rozhodnutí, na kterou vysokou školu podat přihlášku. Přemýšleli jsme, jak vám – budoucím maturantům a uchazečům o studium – pomoci. A přicházíme, jako první v ČR, s **žebříčky vysokých škol**.

Již řadu let sledujeme projekt Uniranking v německém týdeníku Focus. A pokaždé si říkáme, že přesně to v Česku chybí: objektivní srovnání prestiže, úrovně a kvality oborů a fakult na vysokých školách. Letos poprvé jsme přešli od úvah a nápadů k činům.

Inspirovali jsme se také v denících a magazínech The Financial Times, US News and World Report, Business Week a The Wall Street Journal, které přináší žebříčky manažerských škol.

Oslovili jsme agenturu **SC&C**, jež ve spolupráci s profesorem Petrem Matějů ze Sociologického ústavu Akademie věd připravila unikátní metodiku vhodnou pro srovnávání českých fakult (viz *další texty na této straně*). A tento týden přinášíme výsledky jejich práce.

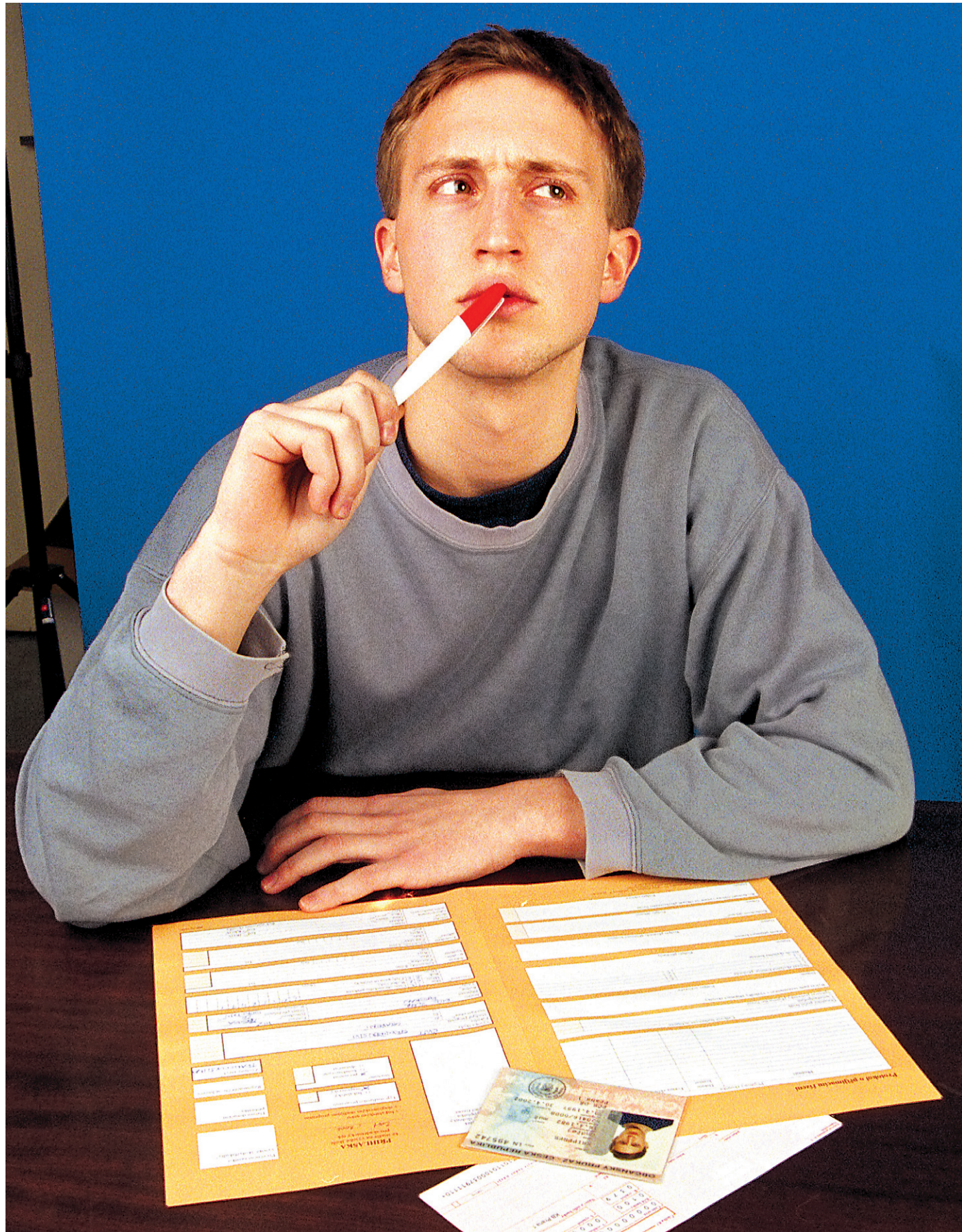
Neříkáme, že se podle těchto žebříčků musíte rozhodovat. Chápejte, že pro každého jsou důležitá jiná kritéria. Neříkáme, že jsou jediným možným srovnáním, a jsme si vědomi, že podle jiných kritérií by bylo pořadí jiné. Chápejte naše žebříčky jako určité vodítko pro vaše rozhodování – a jsme si jisti, že uplatníte ještě mnoho dalších.

Nyní dostáváte, jak se říká v sociologické hantýrce, „pilotní projekt“. Srovnávali jsme pouze omezený počet oborů podle omezeného počtu kritérií. Příští rok chceme pokračovat a projekt **Žebříčky vysokých škol** rozšířit a prohloubit. Budoucí maturanti, ale i pracovníci vysokých škol tak budou moci srovnávat, jak si ta která fakulta, ten který obor vedly v průběhu více let.

Věříme, že usnadníme uchazečům o studium rozhodování a že přispějeme ke zlepšení úrovně českého vysokého školství.

Žebříčky VŠ na stránkách LN

SROVNÁNÍ OBORŮ A FAKULT dnes právnické obory
zítra lékařské fakulty
ve středu ekonomické obory
ve čtvrtek jazykové obory
v pátek informatika

Jak se rozhodnout? Studenty právem zajímá, na které škole se jim dostane kvalitnějšího vzdělání či který obor se vyplatí studovat. Foto LN - Pavel Wellner

Všechny vysoké školy nejsou stejně dobré

Petr Matějů
Sociologický ústav
Akademie věd ČR

K české povaze patří sklon k rovnostářství. Jeho kořeny sahají daleko před éru komunismu a vše nasvědčuje tomu, že mnoho lidí se s ním nevyrovnávalo ani za patnáct let transformace, která otevřela dveře růstu nerovností téměř ve všech oblastech života. Mnohdy z nerovností můžeme právem považovat za nespravedlivé, ale v principu se jedná o vývoj, který souvisí s rozhodnutím vydat se k otevřené společnosti a otevřít prostor pro působení tržních mechanismů a svobodné volby.

Pokud bychom hledali pozitivní důsledky této změny, na jednom z prvních míst by bylo postupné zvětšování rozdílů v příjmech lidí s různým vzděláním. Statistiky ukazují, že vliv dosaženého vzdělání na příjem se více než zdvojnásobil a že na tomto vývoji nejvíce vydělali lidé s VŠ vzděláním. Není tedy překvapením, že více než tři čtvrtiny občanů považují vysokoškolské vzdělání za jednu z nejlepších investic. To, co platí o vysokoškolském vzdělání obecně, ale nemusí platit o každém oboru a škole. Ačkoli se u nás na většině vysokých škol zatím neplatí školné, mnoho mladých lidí do získání vysokoškolského vzdělání investuje nemalé prostředky.

Právem je zajímavá, na které škole se jim dostane kvalitnějšího vzdělání či který obor se vyplatí studovat třeba na menší a méně známé škole. Ani investice z veřejných zdrojů nepadají z nebe, a tak daňoví poplatníci i úředníci spravující veřejné prostředky by měli mít možnost se dozvědět, v jak kvalitní vzdělání se na různých školách proměňují prostředky, které u nás plynou do vysokoškolského vzdělání. Až jednou bude zavedeno školné, tyto informace budou mít cenu zlata.

Jízda se zhasnutými světly

Každý investor ví, že investovat bez informací je totéž jako řídit automobil ve tmě, v neznámém terénu a se zhasnutými světly. Ačkoli se o našem vysokém školství zatím mluví spíše jako o „rovině“, jde o velmi členitý terén, ve kterém není snadné se vyznat. V chování a rozhodování uchazečů o studium lze již dnes pozorovat pravidelnosti, které svědčí o tom, že některé školy vnímají jako vynikající, jiné jako docela dobré a zbývající spíše jako volbu z nouze. O tom, že mezi školami existují rozdíly, svědčí i vědecké analýzy. Tak je tomu všude na světě.

Rozhodnutí LN zpracovávat a pravidelně publikovat „žebříčky“ našich vysokých škol podle hlavních oborů studia nás zařadí mezi země, kde se uchazeč o studium na vysokých školách pohybují ve zmapovaném a osvětleném terénu. Považují to i za významný krok k posílení role studenta jako klienta, a tím i vytvoření přirozeného tlaku na růst kvality vysokoškolského vzdělání.

Jsmo na začátku této cesty. Začíná se s několika „pilotními“ obory s velmi omezeným počtem indikátorů. Každý začátek je těžký. S odvoláním na to, co jsem napsal na začátku o zakořeněném rovnostářství, očekávám, že zveřejnění prvních výsledků vyvolá bouřlivé reakce. Lze jen doufat, že budou motivovány snahou tento projekt neustále zdokonalovat, nikoli kategoricky odsoudit.

autor je předsedou Institutu pro sociální a ekonomické analýzy

Metodologie žebříčků vysokých škol

Jak se hodnotily VŠ

- **Index 1 - IMAGE OBORU („živí“ přihlášení* / přihlášení)**
Čím více přihlášených studentů se skutečně dostaví k přijímacímu řízení, tím větší se předpokládá image fakulty.
- **Index 2 - KVALITA STUDENTŮ (přijati/„živí“ přihlášení*)**
Čím méně lidí projde přijímacím testem, tím obtížnější a přísnější jsou očekávané zkoušky a vyšší úroveň přijatých studentů.
- **Index 3 - KONKURENCESCHOPNOST OBORU (počet zapsaných/počet přijatých)**
Čím více přijatých lidí se dostaví k zápisu, tím se předpokládá obor za prestižnější očekáváme úroveň přijatých studentů, že ve velkém množství případů dal přednost jiné fakultě).
- **Index 4 - PODÍL GYMNAZISTŮ (podíl gymnazistů ze všech studentů)**
Čím více studentů z daného okruhu přijde studovat z gymnázia, tím kvalitnější očekáváme úroveň přijatých studentů.
- **Index 5 - PODÍL MAGISTERSKÝCH STUDENTŮ (počet magistrů/počet magistrů a bakalářů)**
Čím vyšší poměr studentů studujících magisterské studium, tím vyšší u studentů předpokládáme úroveň.

* „živí“ přihlášený = člověk, který se dostavil k přijímacímu řízení
Zdroj: agentura SC&C

JANA HAMANOVÁ

Vpilotním výzkumu jsme se rozhodli pro srovnání vysokých škol v pěti tematických okruzích – právo, medicína – všeobecné lékařství, ekonomie, jazyky (angličtina, němčina) a informatika.

Do výzkumu jsme zahrnuli 170 studijních programů z univerzit po celé České republice z celkového počtu přibližně 2170 studijních programů. Data jsme získali z databáze UIV (Ústav pro informace ve vzdělávání), údaje pocházejí z období 1. 11. 2004 až 31. 10. 2005.

Původním záměrem bylo využít statistickou metodu faktorové nebo clusterové analýzy. Jednotlivé obory ale vykazovaly velkou mírou odlišnosti, a proto jednotná analýza neměla smysl a spolehlivé výsledky. Jelikož jsou počty případů pro

jednotlivé obory velmi omezené, přiklonili jsme se k teorii „diskriminujících“ (odlišujících) faktorů.

Z dostupných údajů vzniklo 5 základních indexů, u kterých jsme sledovali, do jaké míry jsou důležité pro jednotlivé obory.

1. Image oboru („živí“ přihlášení ku přihlášení)

Čím více přihlášených studentů se skutečně dostaví k přijímacímu řízení, tím větší předpokládáme image fakulty. Tento index srovnávané fakulty příliš neodlišoval, proto nedosahuje u žádného oboru nejvyšších vah. Nejvýrazněji se projevil u oboru všeobecného lékařství a informatiky, zatímco u jazyků a ekonomie nehrál téměř žádnou roli.

2. Obtížnost vstupních testů, kvalita studentů (přijati ku „živí“ přihlášení)

Čím méně lidí projde přijímacím testem, tím obtížnější očekáváme zkoušky a vyšší úroveň přijatých studentů. V tomto indexu se srovnávané fakulty lišily nejvíce (velký rozptyl) a z toho důvodu dosáhl u většiny oborů nejvyšších vah. Je to velmi závažný index pro všechny obory s výjimkou informatiky.

3. Konkurenceschopnost oboru (počet zapsaných ku počet přijatých)

Čím více přijatých lidí se dostaví k zápisu, tím předpokládáme obor prestižnější (pokud se student nezapíše, předpokládáme, že dal přednost jiné fakultě). V tomto indexu se srovnávané fakulty lišily málo, jedinou výjimkou je lékařství, kde má tento index vysokou důležitost. U právnických fakult nehraje tento index téměř žádnou roli.
Pokračování na straně XI